

Dr. Caligari

T othom és conscient que abans de l'inici d'un rodatge les coses no es preparen dos dies abans; els preparatius necessaris per començar un projecte cinematogràfic es converteixen en veritables històries de ficció. Al llarg del centenari del setè art s'han succeït in comptables anècdotes *off the record*. Alguns films es recordaran tant per la seva posada en imatges —aquella escena, la música, la qualitat d'aquella interpretació, etc.— com per tot una sèrie d'esdeveniments que varen ocórrer en els despatxos o darrere les càmeres. Per satisfer els més curiosos, per a aquells que vulguin

augmentar els coneixements cinèfils els convidam a descobrir els secrets de l'aventura que suposa la realització d'un projecte cinematogràfic. Una de les activitats de pre-rodatge per a la pel·lícula *Toro Salvaje* fou la preparació del personatge de Jake La Motta per part de Robert De Niro que, seguint la tradició dels actors formats a l'*Actor's Studio*, va viure i

entrenar-se amb boxejadors, amb l'assessorament del mateix Jake La Motta que, fins i tot, va suggerir que el protagonista podria ser un bon boxejador professional. A més, De Niro va guanyar uns deu quilos per desenvolupar la seva corpulència i musculatura, però, així i tot, el seu pes va haver d'augmentar uns deu quilos més quan va haver de rodar la decadència de la vida de Jake La Motta.

El que sí va tenir prejudicis va ser Montgomery Clift a l'hora d'interpretar el personatge de Joe Gillis en el film *Sunset Boulevard* (dirigit per Billy Wilder); l'actor considerava que les seves fans no acceptarien veure'l al llit amb una dona que li doblava l'edat. En lloc seu William Holden va efectuar unes proves amb Gloria Swanson on ella semblava tan jove com ell. Els aranjaments en la il·luminació varen provocar l'enrabiada de la diva: "*Heu de rejuvenir-lo a ell, no envellir-me a mi*".

La pel·lícula de John Huston *The African Queen* va estar plena d'esdeveniments divertits durant el seu rodatge a terres africanes. Segons contaria el coguionista no acreditat, Peter Viertel en la seva novel·la *Caçador blanc, cor negre* —portada al cinema de la mà de Clint Eastwood—, John Huston volia rodar en escenaris naturals africans "per poder caçar un elefant". A Katharine Hepburn, aquest somni li resultava divertit posat que veia al director "incapaç de ferir una llauana amb un fusell, però volia donar la imatge de ser capaç de matar un

elefant". Humphrey Bogart i John Huston s'alliberaren de la disenteria seguint un senzill remei d'arrels escoceses: d'ençà de la seva arribada a Àfrica fins a la tornada als Estats Units mantingueren una estricta dieta consistent a substituir tots els aliments líquids per Jack Daniels. Katharine Hepburn es va negar a seguir la mateixa dieta.

A *Suddenly, last summer*, un altre film interpretat per Katharine Hepburn, els primers signes de tempesta van aparèixer quan es comunicà que el rodatge no es desenvoluparia a Hollywood, sinó que es realitzaria als estudis anglesos de Shepperton: Hepburn no volia separar-se de Spencer Tracy; Elizabeth Taylor, casada amb Eddie Fisher, també era la viuda recent de Michael Todd; a Montgomery Clift, encara sofrint les conseqüències de l'accident que tractava de sedar mitjançant les drogues, cap companyia el va voler assegurar després de llegir els comunicats mèdics; Mankiewicz portava guants per tal d'ocultar una infecció a la pell... Els problemes no tan sols varen afectar els protagonistes, l'equip del film era, com si es tractés de veritables personatges de Tennessee Williams (autor de l'obra original), un autèntic catàleg patològic inimaginable: Mercedes McCambridge fou una ingestora d'alcohol que arribà a buidar l'ampolla de vinagre una matinada que no trobava el vodka; Alfred Dekker va morir amb el cos cobert de dibuixos i paraules obscenes i amesos de cuir; a la senyora Hepburn, Spencer Tracy i Mankiewicz hagueren d'explicar-li què era l'homosexualitat i quan varen finalitzar la seva lliçó magistral l'intima amiga de George Cukor es va negar a creure que "hi hagués gent així"...

Si del món de Tennessee Williams ens traslladam a l'espai exterior ens trobam que els problemes tampoc foren menors. Així doncs, les preparacions de *2001: a Space Odyssey* foren d'una complexitat exagerada. Per rodar les escenes de l'interior de la nau "Discovery", Kubrick va pagar a la Vickers-Armstrong Engineering Group per una centrífugadora real de dotze metres de diàmetre girant sobre un eix a uns 5 quilòmetres per hora; la construcció de la qual es va allargar uns sis mesos. Al tractar-se d'un espai tancat i mòbil, no va quedar altre remei, davant la impossibilitat de introduir-hi l'equip, que instal·lar un circuit tancat de televisió i dirigir els actors des de l'exterior, mitjançant un sistema de micròfons ocults en les seves robes, al mateix temps que un complex sistema de càmeres automàtiques produïen l'efecte de desplaçament dels actuants i no de la roda.

Però si un monstre com és Stanley Kubrick ens va sorprendre, el que va provocar una autèntica commoció va ser *King Kong* (1933); les seves dimensions —un vertader repte per l'època— són conegudes de sobra —altura: 15'25 metres; rostre: 2'13 metres; nas: 60 centímetres; boca: 1'80 metres; cames: 4'57 metres; braços: 7 metres— i es varen respectar en més de trenta diferents models a escala que es varen haver de fabricar. Willis O'Brien, especialista en efectes especials, va fer meravelles amb la tècnica de "stop-motion". Un jove net d'uns dotze anys es sentí tan entusiasmat quan va veure el film que a l'arribar a casa seva va destrossar a la seva mare un abric de pell per fabricar un ós que emulàs King Kong; el seu nom: Ray Harryhausen. El film fou realitzat quan el cinema sonor encara no havia arribat a la seva maduresa; els efectes de so causaren un impacte tan gros que provocaren la supressió i alleugerament d'algunes escenes. Els ossos romputs dels nadius a la gargamella de Kong o sota el seu implacable taló varen resultar tan conflictius com el curiós arrencar la roba a la protagonista o el desencantat Kong llançant al buit a una jove al comprovar que no és la seva estimada. En la passada dècada aquests plànols foren reinsertats a la seva legítima situació.

Per la pel·lícula *Funny Girl*, després de ser descartat Sidney Lumet, William Wyler fou seleccionat per rodar-la, les seves relacions amb Barbra Streisand —a qui algú del rodatge va qualificar com a "monstre integral"— no van ser molt cordials, especialment per les ganes de Streisand d'exposar les seves idees sobre l'escena que anaven a rodar, preferentment per telèfon i durant la matinada. Al finalitzar el rodatge Wyler li va regalar a l'actriu un megàfon de director amb el seu nom gravat; un gest que no té moltes lectures. Els problemes foren més enllà dels conflictes artístics i arribaren als àmbits polítics: davant la decisió de contractar l'actor-jugador Omar Shariff per al paper de l'estafador-jugador van sorgir els primers problemes: àrabs i israelians iniciaven la Guerra dels Sis Dies. L'ambient de l'estudi era proisraelià, Shariff àrab i la mare de Barbra taxant: "La meua filla no actuarà amb un egipci". Més endavant, la publicació d'una foto on Shariff besava Streisand va provocar un enrenou internacional. Sharif fou declarat traïdor a la seva pàtria per besar una jueva i es va emprendre una campanya per retirar-li la nacionalitat. ❖

(to be continued)

Roddy Mc Dowall: Em regesc per una regla: primer, jo; després de mi, ningú.
El pòquer de la mort de Henry Hathaway.